

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

KREDİ KARTI TEMERRÜDÜ İLE SOSYO-EKONOMİK ETKENLER ARASINDAKİ İLİŞKİYİ İNCELEMAYA YÖNELİK BİR UYGULAMA: ESKİŞEHİR KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ

Cumhur ŞAHİN

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Bozüyük Meslek Yüksekokulu, İşletme

Özet: 1990'lı yıllardan beri Türkiye'de, kredi kartı kullanıcıları dramatik bir biçimde artmıştır. Günümüzde aileler için kredi kartları temel finansman kaynağı haline gelmiştir. Kredi kartlarındaki artış doğal olarak, geri ödenememe riskini artırmaktadır. Bu nedenle 2000'li yıllardan sonra geri ödenememe ve kişisel iflaslar hızla artmış; bu ise, bankalar ve kredi kartı kullananlar için ciddi bir durum arz etmiştir. Bu çalışmanın amacı, sosyo-ekonomik faktörler açısından kredi kartı kullananların risk profilini belirlemektir. Bu çalışmada, kredi kartı temerrüdüne düşme ile gelir düzeyi, cinsiyet, meslekler, konut mülkiyeti, yaş grupları ve medeni durum gibi bazı sosyo-ekonomik faktörler arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Bunun için Eskişehir kent merkezinde faaliyette bulunan ulusal ticari bankaların yetkilileriyle görüşülerek veriler elde edilmiştir. Verilerin analizinden, kredi kartı temerrüdüne düşme ile cinsiyet arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşıırken, kredi kartı temerrüdüne düşme ile meslek, konut mülkiyeti, yaş grupları ve medeni durum arasında ise bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kredi Kartı Temerrüdü, Ödeme, Sosyo-Ekonomik Faktörler, Eskişehir, Bankalar

AN APPLICATION REGARDING THE RELATIONSHIP BETWEEN CREDIT CARD DEFAULT AND SOCIOECONOMIC FACTORS: AN EXAMPLE FROM ESKISEHIR URBAN

Abstract: Since the 1990s, credit card users in the Turkey have increased dramatically. Nowadays, credit cards have been becoming a fundamental financial source for households. An increase in credit cards naturally results as an increase default risk. So that, default and personal bankruptcy began to increase sharply after 2000; and this phenomenon has become a serious issue for banks and credit card users in Turkey. The objective of this study is to determine the risk profile of credit card users in terms of socio economic factors. In this study, we examined whether there is a relationship between default in credit cards and gender, occupations, household ownership, age and marital status. Data collection has been realized by interview with branch managers of national banks in Eskisehir city centre. Our findings indicated that while there is no relationship between default in credit cards and gender, statistically significant relationship has been found between default in credit cards and occupations, household ownership, age and marital status.

Key Words: Default In Credit Cards, Payment, Socio Economic Factors, Eskisehir, Banks

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

1. GİRİŞ

Günümüzde birçok tüketici açısından adeta vazgeçilmez bir özellik arz eden kredi kartları, teknolojiye yaşanan hızlı ilerlemeler sayesinde piyasada muazzam bir kullanım miktarına ulaşmıştır.

Mülkiyeti bir banka veya finansal kuruluşa ait olmak üzere bankanın müşterilerine belirli bir kredi limiti dâhilinde yurt içi ve yurt dışı üye işyerlerinden mal ve hizmet satın alma ile nakit ödeme birimleri veya otomatik para ödeme makinelerinden nakit çekimlerinde kullanılması için verilen kart, kredi kartı olarak adlandırılmaktadır.¹ Bir başka tanıma göre ise kredi kartı, banka ile kendisine kart verilen kişi arasında yapılmış bir sözleşme gereğince, kişinin, bankanın belirli koşullarla temin ettiği kredi imkânını kullanmasını sağlayan araçtır.(Ekinci ve Esen, 2005: 364)

Dünyada ilk kez turizm amaçlı olarak 1854 yılında Hotel Credit Letter Company adlı bir kuruluş tarafından kredi kartı çıkartılmıştır. Modern anlamda ise ilk kredi kartları Amerika Birleşik Devletleri'nde yirminci yüzyılın başlarında çıkartılmıştır.1914 yılında General Petroleum Corporation of California (Mobil Oil) çalışanlarına ve seçkin müşterilerine kart verilmiştir. 1915 yılında birkaç otel, mağaza, telgraf şirketi ve demiryolu şirketi bozuk para ve jeton

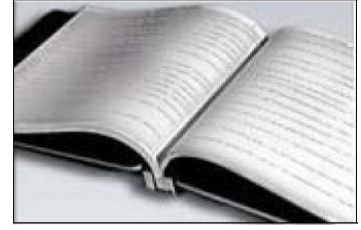
basarak, müşterilerine birer aylık kredi imkânı tanımışlardır.(Yılmaz, 2000:4)

Türkiye kredi kartı kavramı ile 1968 yılında tanışmış olup bu ödeme aracının kullanımı, 1980'li yıllarda otomasyon alanındaki hızlı ilerlemelerin sayesinde daha da önem kazanmış, özellikle 1999 yılından itibaren bankaların hizmet portföyleri içinde göz ardı edilemeyecek paylara sahip olmaya başlamıştır. (Çavuş, 2006: 174)

Kullanıcılara para taşıma zorunluluğunu ortadan kaldırması, üye işyerlerine cirolarını arttırabilme olanağı sağlaması gibi özellikleri nedeniyle kullanımı artan kredi kartları, alıcı ve satıcılar arasındaki mal ve hizmet ilişkilerinde, geçerli, güvenilir, hızlı ve etkin bir ödeme aracına duyulan ihtiyaçlardan doğmuştur. (Kirdaban, 2005: 12)

Günümüzde alış-verişleri kolaylaştırmak amacıyla kullanılan çeşitli kartlar, genellikle kredi kartı olarak adlandırılmaktadır. Bununla birlikte bu kartların bir kısmında ödeme aracı fonksiyonu ağırlıkta iken bir kısmında nakit kredi sağlama fonksiyonu ağırlıktadır. Kredili kart sistemi, geleneksel veresiye hesaplardan geliştirilmiştir. Veresiye hesaplarda tüketiciler yaptıkları alış-verişlerin bedelini hemen ödemezler. Veresiye hesaplarda alış-veriş bedellerinin hemen ödenmemesinin belirli bir süre sonunda ödenmesinin tüketici açısından, herhangi bir finansman maliyeti yoktur. Diğer bir ifade ile ödemenin belirli bir süre

¹ (<http://www.ekodialog.com/kredi-karti-piyasasi/kredi-karticesitleri.html>)

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

geciktirilmesiyle bir faiz masrafı yüklenilmemektedir. (Aydın, 1991: 163)

Kredi kartı temerrüdü veya gecikmesi, kart sahibinin borcunu belirlenen zamanda ödeyememesi durumudur.

Türkiye’de 2012 yılı sonunda 54.3 milyon olan kredi kartı sayısı 2013 yıl sonu itibarıyla % 5 artış göstererek 56.8 milyon adet olmuştur. 2012 yılı sonunda 330 milyar TL’lik kredi kartlı alışveriş sözkonusu iken 2013 yılı sonunda bu tutar % 17’lik bir artışla 387 milyar TL değerine ulaşmıştır.

Tablo 1: Kredi Kartlı Ödeme Tutarının Sektörel Dağılımı

Sektör	2012	2013
Market	% 14	% 15
Akaryakıt	% 12	% 11
Giyim	% 8	% 8
Elektronik	% 8	% 8
Gıda	% 7	% 7

Kredi kartlı ödemelerin sektörel dağılımına bakıldığında 2013 yılında en fazla paya sahip olan beş sektörün, kartlarla yapılan toplam ödeme tutarının yarısını oluşturduğu görülmektedir. 2012 yılı ile kıyaslandığında en fazla paya sahip olan “market” sektörünün yüzde 14’ten yüzde 15’e yükselmesi ve “akaryakıt” sektörünün

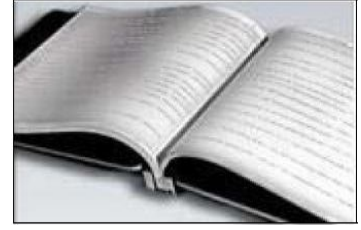
yüzde 1 gerileyerek 2013 yılında yüzde 11 paya sahip olması dikkat çekmektedir.²

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Literatürde kredi kartı temerrüdüne düşme ile sosyo-ekonomik ve sosyo-ekonomik faktörler arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışma bulunmaktadır. Bu konuyla ilgili yapılmış akademik çalışmaların bazıları aşağıda yer almaktadır:

Akgüç’e göre, belli bir yaşın üstünde olanlarda (45–50 yaş gibi) kredi riski gençlere kıyasla daha düşük iken, evli olan borçluların kredi sicilleri, bekârlara kıyasla daha iyi olabilmektedir. Kadınların erkeklere göre daha iyi borç ödeyicisi olduğu söylenebilir. Çalışana bağımlı sayısının fazla olduğu büyük ailelerde genellikle kredi riski, ortalamanın üstünde olmaktadır. Yine ayrıca yerleşim yerleri istikrarlı olan, uzun suredir aynı yerde oturanların konut sahibi olanların, sık sık oturma yeri değiştirenlere göre daha az kredi riski taşıdıkları görülmektedir. Benzer biçimde bazı meslek sahiplerinin, öğretmenlerin, devlet memurlarının, bankalarda çalışanların, serbest meslek sahiplerinin kredileri geri ödeme oranları ortalamanın üstünde bulunmaktadır. İşte kalma süresi, işteki istikrar da kredi riskini etkilemektedir. İş istikrarlı olanların, işte kalma süresi uzun olanların, sık sık iş değiştirenlere karşı kredi sicilleri daha iyi olmaktadır. (Akgüç, 2007:24)

² (<http://www.bkm.com.tr/basin/BKM-Aylik-Bulten-201312.pdf>)

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

Wang'ın, cinsiyet, etnisite ve iş tecrübesi ile kredi kartı gecikmesi arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada; erkek öğrencilerin bayanlara kıyasla daha fazla kredi kartı temerrüdüne düştüğü, iş tecrübesi olanların iş tecrübesi olmayanlara göre daha az temerrüde uğradığı, etnik olarak ise hispanik ve siyahların kredi kartı temerrüdüne düşme oranının beyazlara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. (Wang, 2011: 94)

Mansor ve Mat'ın Malezya'da İslami kredi kartlarıyla ilgili çalışmalarında kredi kartı temerrüdü ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, buna karşın eğitim düzeyi ve gelir seviyesi ile temerrüt arasında ise anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. (Mansor ve Mat, 2009: 22)

Yahyaoğlu ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada bankalarda yaşanan riskler ele alınmış bu risklere yönelik temerrüt oranlarına ilişkin bilgiler verilmiştir. Bu bilgilere göre kredi kartı kullanıcılarının tüketim açısından bilinçsizce harcama yaptığı ve temerrüt faizi ödemek zorunda kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. (Yahyaoğlu, Korkmaz ve Akman, 2011: 1-20).

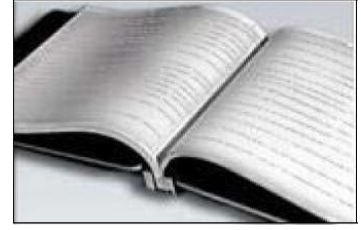
Yahyaoğlu ve Korkmaz tarafından yapılan bir başka çalışmada yine Türkiye'de kredi kartı kullanıcılarının bankalara karşı hukuki ve tüketici dernekleri tarafından korunması gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Ayrıca bu çalışmada kredi kartı tüketicilerinin hukuken uğradıkları sorunlar sayısal ve istatistiksel verilerde

desteklenerek dile getirilmiştir (Yahyaoğlu ve Korkmaz, 2011: 1-21).

Yahyaoğlu ve Korkmaz tarafından yapılan bir başka çalışmada başta kredi kartları olmak üzere birçok farklı alanda kullanılan ürünlerden doğan hukuki sorunlar ve bu sorunların tüketici üzerinde oluşturduğu hukuki sorular ele alınmıştır. Ortaya çıkan sonuca bakıldığında tüketicilerin hukuksal anlamda sorunlar yaşayarak maddi kayıplara uğradığı bu çalışmada saptanmıştır. Saptamalar arasında tüketicilerin sosyo ekonomik ve sosyo kültürel yapılarına bakıldığında genellikle alt kültür ve düşük gelir seviyesindeki kişilerden oluştuğu görülmüştür (Yahyaoğlu, Korkmaz, 2011: 1-34).

Apak ve Korkmaz tarafından yapılan çalışmada ise; bankalar başta olmak üzere birçok kurumun tüketim artışına yönelik strateji geliştirdiğine vurgu yapılmaktadır. Ayrıca bu stratejilerin tüketiciler üzerinde plansız alışveriş ve kredi kartı kullanımının artmasına neden oluşturduğu saptanmıştır. Yine çalışmada bilinçsizce yapılan bu tüketim nedeniyle kullanılan kredi kartlarının ödenmesi konusundaki yaşanan sorunlar tüketicinin temerrüt ödemesini zorunlu hale getirerek içinden çıkılmaz bir hal aldığına işaret etmektedir (Apak, Korkmaz, 187-218).

Crook tarafından ABD'de hane halkının borçluluğu ile ilgili yapılan çalışmada ABD'de aile reisinin yaşının 55 'den daha düşük olması durumunda, ailedeki birey sayısının fazla olduğu durumlarda ve siyah

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

ailelerde diğerlerine kıyasla daha fazla kredi kartı temerrüdüne düşüldüğü sonucuna varılmıştır. (Crook, 2001: 86)

Matriano ve Chiu Filipinler’de demografik ve sosyo-ekonomik faktörlerle kredi kartı temerrüdü arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, kalabalık ailelerde temerrüde düşme oranının yüksek olduğu buna karşın; yaş, eğitim düzeyi, gelir seviyesinin yükseldiği ve kiracılara kıyasla ev sahibi olma durumlarında ise temerrüde düşme oranının düştüğü görülmüştür.³

Chien ve Devaney’in sosyo ekonomik değişkenlerle kredi kartı temerrüdü arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmada; eğitim düzeyi, aile büyüklüğü ve evli olma durumlarında temerrüde düşme ile pozitif yönlü bir ilişki olduğu buna karşın ev sahibi olma ve gelir seviyesi ile temerrüt arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. (Chien ve Devaney, 2001: 174)

Dunn ve Kim tarafından kredi kartı temerrüdüyle ilgili olarak Ohio eyaletinde yapılan çalışmada kredi kartı temerrüdüne düşme ile yaş, medeni durum, gelir düzeyi, konut sahipliği ve aile büyüklüğü arasında anlamlı bir ilişki olduğu; yaşı daha genç

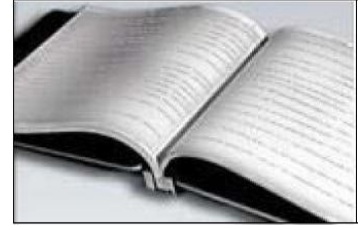
olanların, bekârların, gelir seviyesi düşük olanların, kiracıların ve ailesi kalabalık olanların daha fazla temerrüde uğradığı, buna karşın eğitim seviyesi ile temerrüde uğrama arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.⁴

Kredi kartı temerrüdüyle ilgili bir diğer çalışmada, kredi kartı temerrüdünde yaş ve eğitim arasında önemli bir ilişki olduğu, 35–49 yaş grubundakilerin 50–64 yaş grubundakilere göre daha az temerrüde düştüğü görülürken, eğitim düzeyi yüksek bireylerin riskinin düşük olmasının da etkisiyle temerrüde uğrama sıklıklarının eğitim seviyesi düşük olan bireylere kıyasla daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. (Hazembuller ve diğerleri, 2007: 53)

Domowitz ve Sartain’in tüketicilerin iflas kararlarının belirleyicilerini araştırdıkları makale çalışmasında; kredi kartı temerrüdü ile hane halkı gelir düzeyi, medeni durum ve konut sahibi olma arasında anlamlı bir ilişki olduğu, hane halkı gelir düzeyinin yüksek olması, evlilerin ve konut sahibi olanların temerrüde düşme olasılığının düşük olduğu görülürken, cinsiyet ile temerrüt arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. (Domowitz ve Sartain, 1999: 415)

³ (Donald Jerico B. Matriano ve Anthony SF Chiu, De La Salle University, Manila, Philippines, Asia Pacific Industrial Engineering and Management System, <http://apiems.net/conf2013/1272.pdf>)

⁴ . (Dunn ve Kim, “An Empirical Investigation of Credit Card Default”, <http://economics.sbs.ohio-state.edu/pdf/credit.pdf>)

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

Erdem; eğitim düzeyi, gelir seviyesi, cinsiyet, çocuk sayısı, ev sahipliği, medeni durum ve yaş gibi sosyo ekonomik faktörlerin kredi kartı temerrüdü üzerindeki etkilerini incelemiş ve çocuk sayısı, eğitim düzeyi ve gelir seviyesi ile temerrüt arasında anlamlı bir ilişki olduğu, diğer değişkenlerle temerrüt arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varmıştır. (Erdem, 2008: 167)

3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı kredi kartı temerrüdü ile gelir düzeyi, cinsiyet, meslek, konut mülkiyeti, yaş grupları ve medeni durum gibi sosyo-ekonomik faktörler arasında bir ilişkinin olup olmadığının belirlenmesidir.

4. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLARI

Bu çalışmanın kapsamına Eskişehir kent merkezinde faaliyet gösteren ulusal ticari bankaların Ocak 2014 dönemi itibarıyla kredi kartı temerrüdüne ilişkin veriler girmektedir.

5. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Bu çalışmada kredi kartı temerrüdüne düşme ile cinsiyet, gelir düzeyi, konut mülkiyeti, yaş grupları ve meslekler arasında bir ilişki olup olmadığına yönelik olarak 5 hipotez kurulmuş olup bu hipotezler aşağıdaki gibidir:

Hipotez 1: H_0 : Kredi kartı temerrüdü ile cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

Hipotez 2: H_0 : Kredi kartı temerrüdü ile gelir düzeyi arasında bir ilişki yoktur.

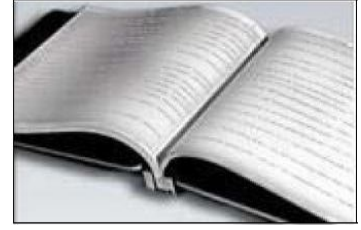
Hipotez 3: H_0 : Kredi kartı temerrüdü ile konut mülkiyeti arasında ilişki yoktur.

Hipotez 4: H_0 : Kredi kartı temerrüdü ile yaş grupları arasında ilişki yoktur.

Hipotez 5: H_0 : Kredi kartı temerrüdü ile meslek grupları arasında ilişki yoktur.

6. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistik tekniklerinden ki-kare testleri kullanılmıştır. Ki-kare testlerinin uygulama alanlarından birisi de kontenjans tablo yöntemi ile yapılan bağımsızlık testleridir. Değişkenler arasında bağımlılık problemi, siyaset bilimi, sosyoloji, psikoloji, pazarlama, tıp ve insanın inceleme konusu yapıldığı birçok bilim dalında rastlanmaktadır. Verilerin süreklilik göstermesi durumunda değişkenler arasındaki ilişkilerin yönü ve boyutu korelasyon ve regresyon analizi yöntemleri kullanılarak belirlenebilmektedir. Nominal veya ordinal data kullanılarak yapılan çalışma veya araştırmalarda korelasyon veya regresyon analiz yöntemleri kullanılarak değişkenler arasındaki ilişkilerin yön ve boyutları analiz edilememektedir. Çünkü nominal veya ordinal veri setleri içinde yer alan değişkenler arasındaki ilişkiler tam olarak

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

tanımlanamamaktadır. Bu nedenle bu türlü değişkenler arasındaki bağımsızlık testleri kontenjans tabloları kullanılarak ki-kare dağılımı yöntemi ile yapılmaktadır (Özsoy, 2002: 270).

Bağımsızlık testi verilerin iki yönlü haline getirilmesi işlemi ile başlamaktadır. İki yönlü tablolara kontenjans tabloları adı verilmektedir. Her bir değişken, gözlemleri sınıflar biçiminde veya düzey olarak ifade

eder. Değişkenlerden biri tablonun sütunlarını göstermek üzere c kategorisi, diğeri ise satırları göstermek üzere r kategorisi olarak isimlendirilirler. Bu şekilde oluşturulan iki yönlü tablo (r) * (c) boyutlarında kontenjans tablosu olarak ifade edilir (Özsoy, 2002: 271). Formül yardımıyla hesaplanan değer, tablo yardımıyla bulunan kritik değerle karşılaştırılarak H_0 hipotezi reddedilir veya kabul edilir.

Kredi Kartı Temerrüdü İle Cinsiyet Arasındaki İlişki

Tablo 2: Kredi Kartı Temerrüdü Ve Cinsiyet

Cinsiyet	Temerrüde Düşmeyen Kart Kullanıcı Sayısı	Temerrüde Düşen Kart Kullanıcı Sayısı	Toplam
Erkek	277706	17726	295432
Bayan	246668	15330	261998
Toplam	524374	33056	557430

Kredi kartı kullanan 557430 kişinin 295432 'si erkek, 261998'i kadınlardan oluşurken, temerrüde düşen 33056 kişinin 17726'sı erkek, 15330'u ise kadınlardan meydana gelmektedir.

Temerrüde Düşmeyenlerin Oranı = $524374 / 557430 = 0.9407$

Temerrüde Düşenlerin Oranı = $33056 / 557430 = 0.0593$

Teorik Frekansların Bulunması

Erkekler:

$t_{11} = 295432 \times 0.9407 = 277912.88$
(temerrüde düşmeyenler)

$t_{12} = 295432 \times 0.0593 = 17519.12$
(temerrüde düşenler)

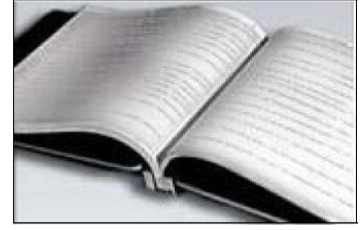
Bayanlar:

$t_{21} = 261998 \times 0.9407 = 246461.52$
(temerrüde düşmeyenler)

$t_{22} = 261998 \times 0.0593 = 15536.48$
(temerrüde düşenler)

Ki- Kare Testleri

H_0 : Kredi kartı temerrüdü ile cinsiyet arasında bir ilişki yoktur. Tablo 1'de yer alan değerler g_{ij} yani gözlem değerleri iken t_{ij} 'ler teorik frekansları ifade ediyor.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

Burada $n = 557430$ 'dur. Bilindiği gibi, test istatistiği:

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{g_{ij}^2}{t_{ij}} - n$$

$$\chi^2 \text{ hesaplanan} = 557435.5 - 5.5 = 5.5$$

$\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde
 v (serbestlik derecesi) = $(2 - 1) \times (2$

- 1)

$$v = 1$$

Tablo'dan, $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyi ve serbestlik derecesi 1 için bulunan kritik değer,

$$\chi_k^2 = 3.84 \text{ dür.}$$

$$\chi_k^2 = 3.84 < \chi^2 \text{ hesaplanan} = 5.5$$

Kritik değer, hesaplanan değerden küçük olduğu için, H_0 hipotezi reddedilir, H_1 hipotezi ise kabul edilir. Bu nedenle, kredi kartı temerrüdü ile cinsiyet arasında bir ilişki vardır.

Kredi Kartı Temerrüdü ile Gelir Grupları Arasındaki İlişki

Tablo 3: Kredi Kartı Temerrüdü Ve Gelir Grupları

Gelir Grupları	Temerrüde Düşmeyen Kart Kullanıcı Sayısı	Temerrüde Düşen Kart Kullanıcı Sayısı	Toplam
Düşük Gelirler	103892	4442	108334
Orta Gelirliler	259443	20431	279874
Yüksek Gelirliler	161039	8183	169222
Toplam	524374	33056	557430

Kredi kartı kullanan 557430 kişinin 108334'ü düşük gelir, 279874'ü orta gelir ve 169222'si ise yüksek gelir grubundadır. Temerrüde düşen 33056 kişinin 4442'si düşük gelirli, 20431'i orta gelirli ve 8183'ü ise yüksek gelirlidir.

Temerrüde Düşmeyenlerin Oranı = $524374 / 557430 = 0.9407$

Temerrüde Düşenlerin Oranı = $33056 / 557430 = 0.0593$

Teorik Frekansların Bulunması

Düşük Gelir Grubundakiler:

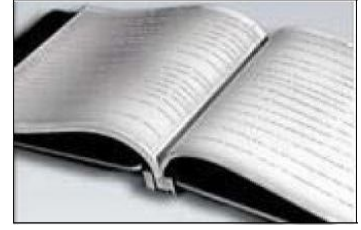
$$t_{11} = 108334 \times 0.9407 = 101909.79 \text{ (temerrüde düşmeyenler)}$$

$$t_{12} = 108334 \times 0.0593 = 6424.21 \text{ (temerrüde düşenler)}$$

Orta Gelir Grubundakiler:

$$t_{21} = 279874 \times 0.9407 = 263277.47 \text{ (temerrüde düşmeyenler)}$$

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

$$t_{22} = 279874 \times 0.0593 = 16596.53$$

(temerrüde düşenler)

Yüksek Gelir Grubundakiler:

$$t_{31} = 169222 \times 0.9407 = 159187.14$$

(temerrüde düşmeyenler)

$$t_{32} = 169222 \times 0.0593 = 10034.86$$

(temerrüde düşenler)

H_0 : Kredi kartı temerrüdü ile gelir düzeyi arasında bir ilişki yoktur.

$$\chi^2 \text{ hesaplanan} = 559385.23 - 557430 = 1955.23$$

$$v \text{ (serbestlik derecesi)} = (3 - 1) \times (2 - 1) = 2$$

Tablo'dan, $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyi ve serbestlik derecesi 2 için bulunan kritik değer, $\chi_k^2 = 5.99$ 'dur.

$$\chi_k^2 = 5.99 < \chi^2 \text{ hesaplanan} = 1955.23$$

Kritik değer, hesaplanan değerden küçük olduğu için, H_0 hipotezi reddedilir, H_1 hipotezi ise kabul edilir. Bu nedenle, kredi kartı temerrüdü ile gelir düzeyi arasında bir ilişki vardır.

Kredi Kartı Temerrüdü ile Konut Sahipliği Arasındaki İlişki

Tablo 4: Kredi Kartı Temerrüdü Ve Konut Mülkiyeti

Konut Mülkiyeti	Temerrüde Düşmeyen Kart Kullanıcı Sayısı	Temerrüde Düşen Kart Kullanıcı Sayısı	Toplam
Ev Sahibi	305173	12562	317735
Kiracı	219201	20494	239695
Toplam	524374	33056	557430

Kredi kartı kullanan 557430 kişinin 317735'i ev sahibi, 239695'i ise kiracıdır. Temerrüde düşen 33056 kişinin 12562'si ev sahibi ve 20494'ü ise kiracıdır.

$$\text{Temerrüde Düşmeyenlerin Oranı} = 524374 / 557430 = 0.9407$$

$$\text{Temerrüde Düşenlerin Oranı} = 33056 / 557430 = 0.0593$$

Teorik Frekansların Bulunması

Ev Sahipleri:

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

$$t_{11} = 317735 \times 0.9407 = 298893.31 \text{ (temerrüde düşmeyenler)}$$

$$t_{12} = 317735 \times 0.0593 = 18841.69 \text{ (temerrüde düşenler)}$$

Kiracılar:

$$t_{21} = 239695 \times 0.9407 = 225481.09 \text{ (temerrüde düşmeyenler)}$$

$$t_{22} = 239695 \times 0.0593 = 14213.91 \text{ (temerrüde düşenler)}$$

H_0 : Kredi kartı temerrüdü ile konut sahipliği arasında bir ilişki yoktur.

$$\chi^2 \text{ hesaplanan} = 562604.49 - 557430 = 5174.49$$

$\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde

v (serbestlik derecesi) = $(2 - 1) \times (2 - 1)$

$v = 1$

Tablo'dan, $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyi ve serbestlik derecesi 1 için bulunan kritik değer,

$$\chi_k^2 = 3.84 \text{ 'dür.}$$

$$\chi_k^2 = 3.84 < \chi^2 \text{ hesaplanan} = 5174.49$$

Kritik değer, hesaplanan değerden küçük olduğu için, H_0 hipotezi reddedilir, H_1 hipotezi ise kabul edilir. Bu nedenle, kredi kartı temerrüdü ile konut sahibi olma arasında bir ilişki vardır.

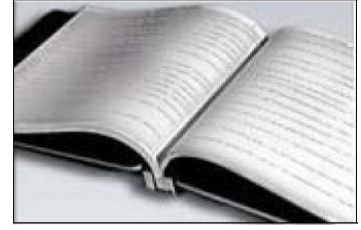
Kredi Kartı Temerrüdü ile Yaş Grupları Arasındaki İlişki

Tablo 5: Kredi Kartı Temerrüdü Ve Yaş Grupları

Yaş Grupları	Temerrüde Düşmeyen Kart Kullanıcı Sayısı	Temerrüde Düşen Kart Kullanıcı Sayısı	Toplam
20-35	145158	6364	151522
36-55	284421	24954	309375
56 ve Üzeri	94795	1738	96533
Toplam	524374	33056	557430

Kredi kartı kullanan 557430 kişinin 151522'si 20-35 yaş, 309375'i 36-55 yaş ve 96533'ü ise 56 ve üzeri yaş grubundadır. Temerrüde düşen 33056 kişinin 6364'ü 20-

35 yaş grubundan, 24954'ü 36-55 yaş grubundan ve 1738'i ise 56 ve üzeri yaş grubundandır.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

Temerrüde Düşmeyenlerin Oranı =
524374 / 557430 = 0.9407

Temerrüde Düşenlerin Oranı = 33056 /
557430 = 0.0593

Teorik Frekansların Bulunması

20-35 Yaş Grubu:

$t_{11} = 151522 \times 0.9407 = 142536.75$
(temerrüde düşmeyenler)

$t_{12} = 151522 \times 0.0593 = 8985.25$
(temerrüde düşenler)

36-55 Yaş Grubu:

$t_{21} = 309375 \times 0.9407 = 291029.06$
(temerrüde düşmeyenler)

$t_{22} = 309375 \times 0.0593 = 18345.94$
(temerrüde düşenler)

56 ve Üzeri Yaş Grubu:

$t_{31} = 96533 \times 0.9407 = 90808.59$
(temerrüde düşmeyenler)

$t_{32} = 96533 \times 0.0593 = 5724.41$
(temerrüde düşenler)

H_0 : Kredi kartı temerrüdü ile yaş grupları arasında bir ilişki yoktur.

χ^2 hesaplanan = 563724.19 – 557430 = 6294.19

$\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde v (serbestlik derecesi) = $(3 - 1) \times (2 - 1) = 2$

Tablo'dan, $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyi ve serbestlik derecesi 2 için bulunan kritik değer, $\chi_k^2 = 5.99$ 'dur.

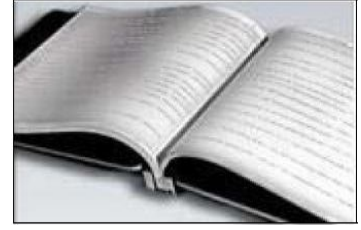
$\chi_k^2 = 5.99 < \chi^2$ hesaplanan = 6294.19

Kritik değer, hesaplanan değerden küçük olduğu için, H_0 hipotezi reddedilir, H_1 hipotezi ise kabul edilir. Bu nedenle, kredi kartı temerrüdü ile yaş grupları arasında bir ilişki vardır.

Kredi Kartı Temerrüdü ile Meslek Grupları Arasındaki İlişki

Tablo 6: Kredi Kartı Temerrüdü Ve Meslek Grupları

Meslek Grupları	Temerrüde Düşmeyen Kart Kullanıcı Sayısı	Temerrüde Düşen Kart Kullanıcı Sayısı	Toplam
Serbest Meslek	272675	17189	289864
İşçi ve Memur	251699	15867	267566
Toplam	524374	33056	557430

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

Kredi kartı kullanan 557430 kişinin 289864'ü serbest meslek sahibi iken, 267566'si ise işçi ve memurlardan oluşmaktadır. Temerrüde düşen 33056 kişinin 17189'u serbest meslek sahibi iken, 15867 kişi ise işçi ve memur kesimindedir.

Temerrüde Düşmeyenlerin Oranı =
 $524374 / 557430 = 0.9407$

Temerrüde Düşenlerin Oranı = $33056 / 557430 = 0.0593$

Teorik Frekansların Bulunması

Serbest Meslek Sahipleri:

$t_{11} = 289864 \times 0.9407 = 272675.06$
(temerrüde düşmeyenler)

$t_{12} = 289864 \times 0.0593 = 17188.94$
(temerrüde düşenler)

İşçi ve Memurlar:

$t_{21} = 267566 \times 0.9407 = 251699.34$
(temerrüde düşmeyenler)

$t_{22} = 267566 \times 0.0593 = 15866.66$
(temerrüde düşenler)

H_0 : Kredi kartı temerrüdü ile meslek grupları arasında bir ilişki yoktur.

χ^2 hesaplanan = $557430 - 557430 = 0.00$

$\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde v (serbestlik derecesi) $v = (2 - 1) \times (2 - 1)$
 $v = 1$

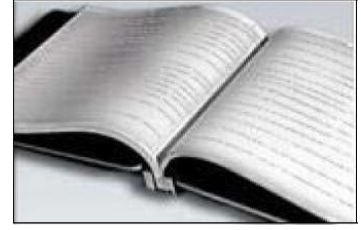
Tablo'dan, $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyi ve serbestlik derecesi 1 için bulunan kritik değer,
 $\chi_k^2 = 3.84$ 'dür.

$\chi_k^2 = 3.84 > \chi^2$ hesaplanan = 0.00

Kritik değer, hesaplanan değerden büyük olduğu için, H_0 hipotezi kabul edilir, H_1 hipotezi ise reddedilir. Bu nedenle, kredi kartı temerrüdü ile meslek grupları arasında bir ilişki yoktur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Eskişehir il merkezinde faaliyette bulunan ulusal ticari bankalar için 2014 yılı Ocak ayı itibarıyla kredi kartı temerrüdüne düşme ile cinsiyet, gelir düzeyi, konut mülkiyeti, yaş grupları ve meslek grupları olmak üzere 5 sosyo-ekonomik faktör arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Yapılan hipotez testleri sonucunda hipotez 1 kabul edilmiş, kredi kartı temerrüdü ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Hipotez 2 de kabul edilmiş, kredi kartı temerrüdü ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde hipotez 3 de doğrulanmış, kredi kartı temerrüdü ile konut sahipliği arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Hipotez 4'de kabul edilmiş,

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

temerrüt ile yaş grupları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Hipotez 5 ise reddedilmiş, kredi kartı temerrüdü ile meslek grupları arasında bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Bankaların müşterilerine kullandırdığı kredi kartlarında temerrüt yaşanmaması veya olası temerrütlerin minimum seviyede kalması için; kredi kartlarının verilmesinde mümkün olduğunca daha çok oranda bayanlara kullanılması gerekir. Çünkü bayanlarda kredi kartlarında temerrüde düşmede erkeklere kıyasla daha az sorunla karşılaşmaktadır. Gelir seviyesi açısından bakıldığında kredi kartı temerrüdüne daha çok orta seviye gelir grubunun düşmesinden hareketle kredi kartlarında gelir düzeyi orta seviyenin üzerinde olan gruplara daha fazla yönelmesi gerekmektedir. Yaş grupları açısından bakıldığında genellikle 56 yaş ve üzerindeki kesimin borcuna daha sadık olmasından da hareketle bu yaş grubuna ağırlık verilebilir. Konut mülkiyeti açısından kiracıların limiti azaltılmalı, buna mukabil ev sahibi olanların limiti arttırılmalıdır. Bu sayede kredi kartı temerrüdü konusunda daha az sıkıntı yaşanması mümkün olabilecektir.

KAYNAKLAR

Apak, U. Korkmaz, M. (2011). An Applied Study About The Analysis Of Planned Shopping And Consumption Behaviours of

Individual Consumers, IIB Dergisi, Sayı:2, Cilt:1 ss.187-218

Akgüç, Ö. (2007). Banka Yönetimi ve Performans Analizi. (1. Baskı). İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık

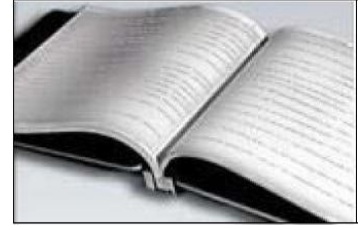
Aydın, N. (1991). Kredi Kartları ve Kredi Kartlarında Faiz Masrafının Hesaplanması. Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Dergisi C: IX.

Çavuş, M. F. (2006). Bireysel Finansmanın Temininde Kredi Kartları: Türkiye’de Kredi Kartı Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 15

Chien Y.W. ve Devaney, S. A. (2001). The Effects of Credit Attitude and Socioeconomic Factors on Credit Card and Installment Debt. The Journal of Consumer Affairs, Vol. 35, No. 1 s.162-179.

Crook, J. (2001). The demand for household debt in the USA: evidence from the 1995 Survey of Consumer Finance. Applied Financial Economics, Volume 11, s.83–91.

Domowitz, I. ve Sartain R. L. (1999). Determinants of the Consumer

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

Bankruptcy Decision. The Journal of Finance, Vol. LIV, No. 1 403–420.

Dunn, L. F. ve Kim T. An Empirical Investigation of Credit Card Default. <http://economics.sbs.ohio-state.edu/pdf/credit.pdf> Erişim Tarihi 11.06.2014

Ekinci, M. ve Esen S. (2005). Anlatımlı ve Gerekçeli Yeni Türk Ceza Kanununda Yer Alan Hırsızlık, Yağma, Dolandırıcılık, Hileli İflas, Karşılıksız Yararlanma, Belgelerde Sahtecilik ve Bilişim Alanında Suçlar. Ankara: Adalet Yayıncılık.

Erdem, C. (2008). Factors Affecting the Probability of Credit Card Default and the Intention of Card Use in Turkey. International Research Journal of Finance and Economics , Issue 18 s.159-171.

Hazembuller, A. Lombardi, B.J ve Hogarth, J.M. (2007). Unlocking The Risk Based Pricing Puzzle: Five Keys To Cutting Credit Card Costs. Consumer Interests Annual. 53

Kirdaban, M. İ. (2005). Ödeme Sistemlerindeki Gelişmeler ve Ödeme Sistemlerinin Finansal Sistem İstikrarı Üzerindeki Etkileri. Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü Ankara.

Mansor N. ve Mat A. C. (2009). Islamic Credit Card: Are Demographic Factors a Good Indicator? Asian Social Science Vol.5, No.12, s.17–26.

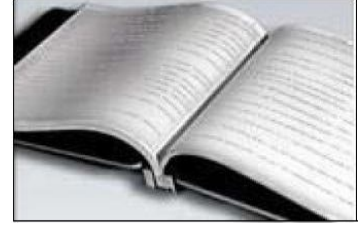
Matriano D. J. ve Chiu A. SF. (2013). De La Salle Univesity, Manila, Philippines, Asia Pacific Industrial Engineering and Management System, <http://apiems.net/conf2013/1272.pdf> Erişim Tarihi 12.04.2014

Wang, A. (2011). Effects of gender, ethnicity and work experience on college students credit card debt: Implications for wealth advisors. The journal of wealth management, 14(2), s.85–100.

Yılmaz, E. (2000). Türkiye’de Kredi Kartı Uygulaması ve Ekonomik Etkileri. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Yahyaoglu, G. Korkmaz, M. Akman, G. (2011). Bankacılık ve Risk Yönetiminin Bir Banka Üzerinde Uygulanması ve Sonuçlarının Hukuksal Açından Değerlendirilmesi Konusunda Uygulamalı Çalışma, Akademik Bakış Dergisi, Sayı: 25, ss.1-20

Yahyaoglu, G. Kormaz, M. (2011). Aldatıcı Reklamların Tüketici

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 45 Eylül – Ekim 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: M12 *** ID:543 K:520

<http://www.akademikbakis.org>

Üzerindeki Etkilerinin Rekabet
Hukuku Açısından
Değerlendirilmesi, Akademik Bakış
Dergisi, Sayı: 24, ss.1-35

[http://www.bkm.com.tr/basin/BKM-Aylik-
Bulten-201312.pdf](http://www.bkm.com.tr/basin/BKM-Aylik-Bulten-201312.pdf) Erişim Tarihi:
18.06.2014

Yahyaoglu, G. Korkmaz, M. (2011).
Türk Hukukunda Kredi Kartı ve
Tüketicinin Korunması Hakkında
Kanun Kapsamında Kredi Kartı
Borcunun Ödenmesi ve Hukuki
Sonuçlarının Tüketici Açısından
Değerlendirilmesi, Akademik Bakış
Dergisi, Sayı: 25, ss.1-21

[http://www.ekodialog.com/kredi-karti-
piyasasi/kredi-karti-cesitleri.html](http://www.ekodialog.com/kredi-karti-piyasasi/kredi-karti-cesitleri.html)
Erişim Tarihi: 18.06.2014